

PROOFREADING – WALKTHROUGH

(Deck ng slide; mga printout ng Proofreading Exercise; maaaring gumamit ng board – 30 hanggang 45 minuto.)
Huwag magdalawang-isip magtanong kung may kailangan pang linawin!

Intro: Pag-usapan natin ang *proofreading* ng WBT. Tulad ng alam mo, ang *proofreading* ng WBT ay ginagawa sa huling 4 na hakbang ng MAST, ngunit ang pagsasalin ay nangangailangan pa ng karagdagang pagsusuri at kalidad na pagsusuri. (Kung alam mo na ang team ay nasa proseso na ng pag-print kasama ang WA, mahalaga ang hakbang na ito para sa kanila.) Ano po ang ilan sa mga proseso ng pagsusuri na napag-usapan natin? (Quality Assurance Guide, Reviewers' Guide, Spiritual Terms Evaluation)

- Ginagawa ang mga pagsusuri ng kalidad ng WBT para matiyak na ang teksto ay malinaw at tapat na pinapahayag ang mensahe ng Banal na Kasulatan.
- Ang *proofreading* ng WBT ay ginagawa upang matiyak na ang mga bagay tulad ng pananda at pagkakaayos ng mga salita ay tama sa buong teksto.
- Karamihan sa mga pagkakamali na nakikita sa *proofreading* ng WBT ay hindi dahil sa maling WBT. Ang WBT ay maraming beses nang nasuri bago ang *proofreading*! Sa halip, ang mga pagkakamali na nakita ng mga tagasuri ay karaniwan nang mga mali sa pagta-type (o typographical errors).
- Ang mga typographical errors ay maaaring makaapekto sa mensahe nang hindi tuwiran. Isaalang-alang ang mga halimbawa sa Ingles na ito: o Isulat ang “Call me Pat.” sa board at basahin ito nang malakas. Itanong kung ano ang kahulugan nito. (Ibig sabihin nito, gusto kong tawagin ako sa pangalang Pat.) o Susunod, magdagdag ng kuwit pagkatapos ng “me” — “Call me, Pat.” Itanong kung alam ng sinuman kung paano binabago ng kuwit ang kahulugan sa Ingles. (Ibig sabihin nito, hinihingi ko sa isang tao na may pangalang Pat na tawagan ako.) o Isulat: “I’m sorry I love you.” sa pisara at basahin ito nang walang paghinto. Itanong kung ano ang kahulugan nito. (Sa isang katutubong nagsasalita ng Ingles, tila parang pinagsisisihan ko ang pagmamahal sa ibang tao.) o Ngayon, magdagdag ng tuldok pagkatapos ng “sorry” — “I’m sorry. I love you.” Itanong kung alam ng sinuman kung paano binabago ng tuldok ang kahulugan sa Ingles. (Ngayon, tila parang humihingi ako ng tawad sa isang tao na mahal ko.)

Ang mga ito ay ilang mga halimbawa lamang sa Ingles kung saan ang bantas (punctuations) ay nakakaapekto sa kahulugan. Tulad ng inflection ng boses at expression ng mukha na maaaring baguhin ang kahulugan ng sinasabing malakas, sa maraming wika ang maliliit na pagkakaiba tulad nito ay maaaring baguhin ang kahulugan ng isinulat.

Huwag mag-atubiling magtanong kung kailangan mo pa ng tulong!

Itanong: Maaari ka bang magbigay ng halimbawa sa iyong wika kung saan ang bantas (punctuations), marka ng diin, o iba pang maliit na pagbabago sa pagsusulat o pag-print ay maaaring baguhin ang kahulugan ng mga salita?

Ang tamang bantas (punctuations), pag-gamit ng malaking titik, marka ng diin, at pag-format ay mahalaga upang malinaw na maipahayag kung ano ang sinasabi ng Banal na Kasulatan. Dahil ang mga ganitong uri ng pagkakamali ay madalas na nangyayari sa panahon ng pag-type, at dahil mukhang lalo itong halata sa pag-

print, kailangang gawin ang mga pagwawasto bago ma-print at maipamahagi ang mga Bibliya. Kapag ang isang komunidad ng wika ay nakalikha ng isang kumpletong salin na naiwasan ang ganitong uri ng mga pagkakamali, nakikita ng iba na ito ay ginawa nang maayos at maingat. (Maglagay ng slide na may dalawang halimbawang ito ng formatted text. Ito rin ay kasama bilang unang pahina ng Proofreading Exercise.)

22 Ngunit ang bunga NG espiritu ay pag-ibig, kasiyahan) kapayapaan, pagtitiis, Kabaitan, kabutihan, Pananampalataya, kahinahunan, at pagpipigil sa sarili laban sa mga bagay na ito walang batas . 24 ang mga nakikristo Jesus ay ipinakosakrus ang laman kasama ang kanyang mga kinahihiligan at pagnanasa25 Kung tayo ay nabubuhay sa Espiritu, tayo rin ay lumakad” sa espiritu?

22 Ngunit ang bunga ng Espiritu ay pag-ibig, kasiyahan, kapayapaan, pagtitiis, kabaitan, kabutihan, pananampalataya, 23 kahinahunan, at pagpipigil sa sarili; laban sa mga bagay na ito ay walang batas. 24 Ang mga nakikristo Jesus ay ipinakosakrus ang laman kasama ang kanyang mga kinahihiligan at pagnanasa. 25 Kung tayo ay nabubuhay sa Espiritu, tayo rin ay lumakad sa Espiritu.

Itanong: Ano ang napansin mo tungkol sa dalawang halimbawa na ito? (Bigyan ang mga tao ng oras upang ituro ang mga pagkakamali.) Alin sa mga halimbawang ito ang mas madaling basahin? Kung nakatanggap ka ng naka-print na Bibliya na may unang halimbawa ng teksto, magkakaroon ka ba ng ibang opinyon tungkol sa kalidad nito kaysa kung natanggap mo ito sa pangalawang halimbawa? Bakit o bakit hindi?

Ipaliwanag: Ang proofreading ay isang pagkakataon upang mahanap at itama ang mga pagkakamali sa pag-type sa teksto, pati na rin ang mga numero ng talata sa Banal na Kasulatan. Ang bawat wika ay may sariling hanay ng mga panuntunan para sa bantas (punctuations) at paggamit ng malaking titik, at ang ilan sa mga wika ay maaaring wala pang ganap na nabuong hanay ng mga panuntunan. Kailangang magpasya ang mga tagasalin kung anong format ang kanilang susundin. Tinitiyak ng tagasuri na ang teksto ay sumusunod sa napagkasunduang sistema nang tuloy-tuloy.

Itanong: Mayroon bang hanay ng mga panuntunan ang iyong wika para sa pagsisimula at pagtatapos ng mga pangungusap? Mayroon bang mga panuntunan ang iyong wika kung paano ipapakita na may nagsasalita sa teksto? Gumagamit ba ang iyong wika ng mga malaking titik at maliit na titik? Ito ang ilang bagay na dapat mapansin at markahan ng isang proofreader sa teksto, kung mali ang mga ito. Bago ang proofreading, kailangang gumawa ng checklist ang isang team para sa bawat proofreader na gagamitin. Narito ang ilang mga halimbawa ng mga kategorya na ilalagay sa isang checklist, batay sa pag-proofread ng Ingles. Maaaring may iba o karagdagang mga bagay na ililista ang iyong wika:

1. Tamang bilang ng mga talata. (Kasama sa checklist ang kung ilang talata ang nasa bawat kabanata.)
2. Simula ng mga pangungusap—ang bawat isa ay nagsisimula sa malaking titik.
3. Pagtatapos ng mga pangungusap—ang bawat isa ay may tamang bantas (punctuations) para sa uri ng pangungusap.
4. Marka ng panipi (quotation marks) —ang bawat isa ay may kapareha. (Ang mahahabang sipi na may maraming talata ay may pambungad na panipi (quotation marks) sa simula ng bawat talata, ngunit tanging panghuling panipi (quotation marks) lamang sa dulo.)
5. Mga pares ng parenthesis o bracket—ang bawat isa ay may kapareha.

6. Paggamit ng malaking titik (Capitalization)—ang mga pangalan ng tao at lugar ay nagsisimula sa malaking titik.
7. Iba pang example (Miscellaneous)—maaaring may iba pang mga pagkakamali sa bantas (punctuations), paggamit ng malaking titik, mga marka ng diin, o pag-spacing.
8. Pamagat ng kabanata—tamang numero para sa kabanata ng aklat at pare-parehong pag-spacing sa paligid nito.

Ipaliwanag: Ang proofreading ay nangangailangan ng ibang uri ng “pagtingin” kaysa sa ibang uri ng pagsusuri. Ang prosesong ito ay magiging mas mabilis kapag nagkakaroon na ng karanasan ang mga proofreader. Pumili ng mga indibidwal sa loob ng team ng pagsasalin na may malasakit sa mga detalye sa mga nakalimbag na materyal at mapansin ang mga ito. Pinakamainam na makahanap ng mga proofreader na madaling mapansin ang mga ganitong bagay at nasisiyahan sa ganitong uri ng trabaho.

- Ang mga proofreader ay dapat tumingin ng isang kabanata sa bawat pagkakataon.
- Dapat nilang gamitin ang Proofreading Checklist upang mag-focus sa isang kategorya sa bawat pagkakataon. Ang proofreading ay hindi magiging epektibo kung susubukan ng mga proofreader na makahanap ng maraming bagay nang sabay-sabay.
- Kapag natagpuan ng mga proofreader ang anumang dapat ayusin sa kabanata, dapat nila itong markahan o isulat.
- Kapag ang isang kategorya ay nasuri na sa buong kabanata, dapat markahan ng mga proofreader ang kahon ng Checklist na katumbas ng kategoryang ito upang ipakita na natapos na ang kategoryang ito.
- Kung mapansin ng mga proofreader ang anumang bagay maliban sa kung ano ang nasa checklist habang nagbabasa, tulad ng mga maling spelling o maling salita, dapat nilang isulat ang isang tala para sa buong team ng pagsasalin. Ang team ang magpapasya sa mga ganitong pagbabago.

Pagsasanay 1: Mag-proofread ng isang kabanata gamit ang isang handang checklist

(Ang pagsasanay na ito ay dapat ihanda nang maaga sa *source language* kung hindi Ingles ang ginagamit. Dapat sundin ng mga mag-aaral ang mga tagubilin na ibinigay sa Pagsasanay upang maghanap ng mga pagkakamali sa isang bahagi ng Banal na Kasulatan. Dapat bilugan ng mga mag-aaral ang mga pagkakamali na natagpuan nila sa Pagsasanay. Isang *answer sheet* na para lamang sa tagapagsanay ay kasama sa dulo ng walkthrough na ito. HUWAG ibigay sa mga mag-aaral ang ULB upang gamitin bilang paghahambing. Dapat hanapin ang mga pagkakamali gamit lamang ang mga kategorya sa araling ito.)

Ipaliwanag: Tiyakin sa mga *participants* na, kung hindi sila katutubong nagsasalita ng Ingles, ang ilan sa mga pagkakamaling ito ay maaaring mahirap mapansin. Tulungan silang maunawaan na ang anumang kanilang mahahanap ay kapaki-pakinabang, ngunit hindi inaasahang maging perpekto. Hilingin sa mga *participants* na mag-isip habang sila ay nagtatrabaho tungkol sa kung anong mga uri ng mga pagkakamali ang karaniwang nakikita nila kapag ang kanilang sariling wika ay isinulat o na-print.

Pagkatapos ng 15 minutes sa pagsasanay, pagsama-samahin na ang mga participants. Dapat nilang talakayin ang mga sumusunod na tanong:

1. Gaano kahirap ang pagsasanay na ito? San kayo nahirapan?
2. Nakakita ka ba ng maraming pagkakamali o kaunti lang?
3. Kung ang mga pagkakamali na iyong natagpuan ay naayos, magiging mas madali ba para sa mga mambabasa na maunawaan ang teksto?
4. Sa tingin mo ba ang mga paraan ng iyong minarkahan ang mga natagpuan mong pagkakamali ay magiging malinaw sa iba? Ano sa tingin mo ang magiging magandang paraan upang iparating ang mga ito sa isang tagataype na maaaring mag-ayos nito sa BTT Writer?

Dapat nilang ibahagi ang ilang mga halimbawa ng mga pagkakamali na natagpuan nila. **Para sa Instructor:** Hayaan mong pag-usapan ng mga participants ang mga nakita nila. Huwag mong sabihin lahat ng mga mali – ang dalawang kasunod na pages ay para lang sa iyong information, kung kinakailangan sa pag-uusap.

Ipaliwanag: Kapag natapos na ng mga proofreader ang kanilang pagsusuri ng buong aklat, dapat silang magtipon kasama ang isang taga-type ng team upang lagay ang mga kinakailangang pagbabago sa BTT Writer. Pagkatapos ay maaaring ma-save ang mga pagwawasto at mai-upload ang teksto sa WACS.

Kumpirmahin: Nauunawaan ng mga *participants* kung ano ang proofreading at kung paano ito isinasagawa. Nauunawaan nila na kakailanganin nilang magkaroon ng checklist para sa kanilang sariling mga pamantayan sa wika, upang magamit ito ng kanilang mga tagasuri.

Para sa tagapagsanay sa Gateway Languages: Hayaan ang mga *participants* na talakayin ang kanilang mga natuklasan. Huwag ituro ang lahat ng mga pagkakamali—ang susunod na dalawang pahina ay para lamang sa iyong sariling impormasyon, kung kinakailangan para sa talakayan.